

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра політології

Осадчук Ігор Юрійович

**Методичні рекомендації та матеріали для вивчення
навчальної дисципліни**

«Методологія політичних досліджень»

для студентів першого року навчання спеціальності 052 «Політологія»
освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» (денна форма навчання)

Львів
2023–2024 н.р.

Затверджено на засіданні кафедри політології
Протокол № ____ від ____ _____ 20__ року

Схвалено Вченою радою філософського факультету
Протокол № ____ від ____ _____ 20__ року

ЗМІСТ

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни	4
3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни	7
4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни	8
5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни	9
6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література	11
7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни.....	16
8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів.....	16
9. Розподіл балів, що присвоюється студентам.....	17
10. Контрольні питання для підсумкового контролю (екзамену).....	17

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань	Нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки
	05 «Соціальні та поведінкові науки»	
	Спеціальність	
	052 «Політологія»	
Модулів – 2		<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 2		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин – 90		1-й
		<i>Лекції</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістерський)	16 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		16 год.
		<i>Лабораторні</i>
		0 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		58 год.
		<i>Індивідуальні завдання: 0 год.</i>
<i>Вид контролю: екзамен</i>		

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять (лекційних, практичних і семінарських) до кількості годин самостійної й індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1/1,8.

2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «*Методологія політичних досліджень*» – це нормативна навчальна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки, яка вивчається студентами-магістрами першого року навчання спеціальності 052 «Політологія». Навчальний курс розрахований на 90 годин і вивчається в першому семестрі магістратури. У структурі годин курсу виокремлено такі складові: лекційні заняття – 16 год.; семінарські заняття – 16 год., самостійні завдання – 58 год.

Навчальна дисципліна «*Методологія політичних досліджень*» присвячена особливостям застосування системного, структурно-функціонального, міждисциплінарного підходів, біхевіоралізму і постбіхевіоралізму, інституціоналізму й неоінституціоналізму в політичних дослідженнях. *Методологічно* дисципліна сягає системного, структурно-функціонального, міждисциплінарного підходів, біхевіоралізму і постбіхевіоралізму, інституціоналізму й неоінституціоналізму тощо. *Емпірично* ж більшість запропонованих тем у зрізі методології політичних досліджень обговорюватимуться в ракурсі різних політичних інститутів і систем та загалом політичного процесу. В науковому та навчальному контексті курс постає механізмом диверсифікації та поглиблення (звуження) сфери наукового політологічного аналізу.

Курс розділено на два змістові модулі. В першому модулі – вивчення засад, еволюції та особливостей системного, структурно-функціонального, міждисциплінарного підходів, біхевіоралізму і постбіхевіоралізму, інституціоналізму й неоінституціоналізму як теоретико-методологічної основи політичних досліджень. У другому змістовому модулі представлено різновиди й методологічні особливості навчально-наукових політичних досліджень студентів.

Метою вивчення нормативної дисципліни «*Методологія політичних досліджень*» є визначення сутності, засад, еволюції та особливостей застосування системного, структурно-функціонального, міждисциплінарного підходів, біхевіоралізму і постбіхевіоралізму, інституціоналізму й неоінституціоналізму як теоретико-методологічної основи дослідження конкретних політичних інститутів, феноменів та процесів.

В ході розв'язання поставленої мети студенти очікувано повинні оволодіти категоріальним, термінологічним і понятійним апаратом із приводу особливостей застосування методологічних підходів до дослідження політичних інститутів, феноменів і процесів, отримати знання про еволюцію та сучасний стан методологічних підходів до дослідження політичних інститутів, феноменів і процесів. Наслідками вивчення курсу має стати знання про різновиди та специфіку застосування методологічних підходів у рамках конкретних політичних досліджень.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з еволюцією методологічних підходів до дослідження політичних інститутів, феноменів і процесів;
- дати знання про основні поняття, пов'язані з методичним забезпеченням теоретичних і прикладних політичних досліджень;
- сприяти виробленню навичок збору, опрацювання та аналізу наукової інформації з політологічної проблематики;
- навчити оформляти та представляти результати політичних досліджень відповідно до діючих вимог.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «*Методологія політичних досліджень*» студент буде:

знати:

- 1) сутність, засади й еволюцію системного, структурно-функціонального, міждисциплінарного підходів, біхевіоралізму і постбіхевіоралізму, інституціоналізму й неоінституціоналізму як теоретико-методологічної основи

- політичних досліджень;
- 2) методологічні особливості політичних досліджень в рамках курсової, бакалаврської, магістерської робіт, наукових статей і тез доповідей;
 - 3) основні поняття, пов'язані з методичним забезпеченням теоретичних і прикладних політичних досліджень;
 - 4) способи збору, опрацювання та аналізу наукової інформації;
 - 5) вимоги до оформлення та представлення результатів політичних досліджень.

вміти:

- 1) застосовувати системний, структурно-функціональний, міждисциплінарний підходи, біхевіоралізм й постбіхевіоралізм, інституціоналізм й неоінституціоналізм до аналізу конкретних політичних інститутів та процесів;
- 2) сформулювати тему політологічного дослідження та обґрунтувати її актуальність;
- 3) визначити мету, завдання, об'єкт, та предмет політологічного дослідження;
- 4) сформулювати робочу гіпотезу політологічного дослідження;
- 5) підготувати наукову статтю і тези доповіді на конференцію;
- 6) оформити та захистити кваліфікаційну роботу.

Крім того, в результаті успішного проходження навчальної дисципліни «Методологія політичних досліджень» студент набуде:

Загальні компетентності:

- **ЗК02.** Здатність проводити дослідження на відповідному рівні;
- **ЗК03.** Здатність розробляти проекти та управляти ними;
- **ЗК04.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- **ЗК05.** Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;
- **ЗК06.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- **ЗК09.** Здатність до підготовки рекомендацій і проектів рішень на основі аналізу інформації;
- **ЗК10.** Володіння методами вивчення суспільних феноменів, явищ і процесів.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- **СК01.** Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації;
- **СК02.** Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти;
- **СК04.** Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;
- **СК05.** Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу;
- **СК06.** Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;
- **СК10.** Розуміння постмодерного підходу до політики та наукової парадигми, сутності, природи, структури, можливостей і викликів глобальної демократії, суті, особливостей і еволюції формування політичних цінностей у різних типах політичних режимів.

Програмні результати навчання після вивчення навчальної дисципліни

«Методологія політичних досліджень»:

- **ПР01.** Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні

інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту;

- **ПР02.** Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань;
- **ПР05.** Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог;
- **ПР06.** Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів;
- **ПР08.** Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів;
- **ПР09.** Критично розуміти та проектувати експерименти в маркетингу і менеджменті політичних кампаній, у тому числі усвідомлюючи еволюцію, сутність, теоретичні засади, принципи, різновиди і функції політичного маркетингу та менеджменту, специфіку і складові функціонування політичного ринку й інформаційно-аналітичної діяльності, алгоритми діагностики інформаційних подій і процесів, форми, засоби та процедури електронного урядування, прийоми і техніки цифрової держави і загалом ефективного маркетингу й менеджменту у політиці.

3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л.	п./с.	лаб.	інд.	ср.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Методологічна основа політичних досліджень						
Тема 1. Методологічна основа, принципи і структура політичних досліджень	9	2	2	–	–	5
Тема 2. Системний і структурно-функціональний підходи як теоретико-методологічна основа політичних досліджень	9	2	2	–	–	5
Тема 3. Біхевіоралізм та постбіхевіоралізм як теоретико-методологічна основа політичних досліджень	12	2	2	–	–	8
Тема 4. Інституціоналізм та неінституціоналізм як теоретико-методологічна основа політичних досліджень	12	2	2	–	–	8
Тема 5. Міждисциплінарний підхід у політичних дослідженнях (частина 1)	12	2	2	–	–	8
Тема 6. Міждисциплінарний підхід у політичних дослідженнях (частина 2)	12	2	2	–	–	8
Разом – Змістовий модуль 1	66	12	12	–	–	42
Змістовий модуль 2. Різновиди й методологічні особливості навчально-наукових політичних досліджень студентів						
Тема 7. Методологічні особливості політичних досліджень в рамках курсової, бакалаврської та магістерської робіт	12	2	2	–	–	8
Тема 8. Методологічні особливості політичних досліджень в рамках наукових статей і тез доповідей	12	2	2	–	–	8
Разом – Змістовий модуль 2	24	4	4	–	–	16
РАЗОМ	90	16	16	–	–	58

4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни

Основна література:

1. Berkenpas J. The Behavioral Revolution in Contemporary Political Science: Narrative, Identity, Mythology: A dissertation. Western Michigan University, 2016. 376 p.
2. Ellinas A. The Interview Method in Comparative Politics: The Process of Interviewing Far-Right Actors. *Government and Opposition*. 2021. DOI:10.1017/gov.2021.58.
3. Hafner-Burton E., Haggard S., Lake D., Victor D. The Behavioral Revolution and International Relations. *International Organization*. 2017. Vol. 71. S. S1. P. S1–S31.
4. Hassan M., Lukman A. The Significance of Political Theory in the Contemporary Political Discourse: Exploring the Methodological Hardcore of the Political Science. *Journal of Humanities and Social Science*. 2019. Vol. 17. No. 4. P. 62-91.
5. Вегеш М. Основи наукових досліджень. Методичні матеріали для бакалаврів політології / Видання друге, доповнене. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2022. 74 с.

Додаткова література:

1. Баштанник О. Новий інституціоналізм у політико-інституційній парадигмі: конкретизація змісту поняття та параметрів дослідницької стратегії. *Politicus*. 2017. Вип. 2. С. 11–14.
2. Вонсович С. Теорія інституціоналізму: рефлексії ретроспективного дискурсу. *Грані*. 2021. Вип. 24. № 9. С. 55–64.
3. Громадська Н. Методологія політичного аналізу: методичні рекомендації. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с.
4. Доцяк І. Методика і техніка політичних досліджень: навчально-методичний посібник для студентів. Напрямок підготовки 052 «Політологія». Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2017. 38 с.
5. Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях. *Політичний менеджмент*. 2006. № 5. С. 3–17.
6. Ключев К. Математичне моделювання як ефективний метод дослідження політичних процесів. *Політичне життя*. 2016. № 1–2. С. 19–23.
7. Корнієнко В., Ротштейн О. Ранжування політичних партій України методом нечіткої перфектності. *Часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. Вип. 30. С. 13–30.
8. Кривошеїн В. Теоретико-методологічні засади застосування івент-аналізу в діяльності патронатної служби органів державного управління. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6. № 3. С. 12–17.
9. Неліпа Д. Системний аналіз в політології: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
10. Осадчук І. Атиповість президентської системи правління в Болівії (1985–1993 рр.). *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2018. Вип. 20. С. 187–192.
11. Осадчук І. Урядові кабінети в контексті функціонування атипової парламентської системи правління в Державі Ізраїль (1996–2003). *Politicus*. 2020. Вип. 2. С. 75–82.
12. Романюк А. Новий інституціоналізм та поняття інституту в політичній науці. *Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки»*. 2006. Вип. 9. С. 190–199.

13. Рубанов В. Взаємообумовленість кількісних і якісних методів і процедур політичної аналітики. *Політичний менеджмент*. 2011. № 3. С. 52–60.
14. Стегній О. Соціологічні підходи до вивчення типів політичної культури. *Український соціум*. 2015. № 2. С. 26–35.
15. Чабанна М. Неоінституційний підхід до аналізу процесу прийняття політичних рішень. *Політичний менеджмент*. 2010. № 2. С. 29–37.
16. Berndtson E. Political Science in the Era of Post-Behavioralism. The Need for Self-Reflection. *Scandinavian Political Studies*. 2008. Vol. 10. P. 173–184.
17. Eulau H. Behavioralism in Political Science. London; New York: Routledge, 2011. 170 p.
18. Lichbach I., Zuckerman A. Comparative Politics: Rationality, Culture, and Structure. New York: Cambridge University Press, 2008. P. 117–133.
19. Osadchuk I., Lytvyn V., Romanyuk A. Attributes, Logics, and Reasons for the Choice of Semi-Presidentialism: A Verification and Systematisation on the Example of European Countries. *Studia Politica. Romanian Political Science Review*. 2020. Vol. 20. No. 4. P. 469–497.
20. Schedler A., Mudde C. Data Usage in Quantitative Comparative Politics. *Political Research Quarterly*. 2010. Vol. 63. No. 2. P. 417–433.

Інтернет-джерела:

1. Döring H., Manow P. Parliaments and governments database (ParlGov): Information on parties, elections and cabinets in modern democracies. URL: <http://www.parlgov.org/>.
2. Freedom in the World. URL: <http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-world>.
3. Nations in Transit. URL: <http://www.freedomhouse.org/report-types/nations-transit>.
4. Polity IV Project: Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2013. URL: <http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm>.
5. Varieties of Democracy. URL: <https://v-dem.net/>.

5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологічна основа політичних досліджень

Тема 1. Методологічна основа, принципи і структура політичних досліджень

Суть понять «методологія» і «метод» в політичній науці. Сучасні тенденції формування методологічної основи політичних досліджень. Основні етапи політичного дослідження. Актуальність тематики як одна з вимог політичного дослідження. Взаємозв'язок методології, мети, завдань, робочої гіпотези в рамках політичного дослідження. Завдання наукової роботи як етапи досягнення сформульованої мети дослідження. Мета дослідження як кінцевий результат наукового пошуку. Огляд наукової літератури з теми як важливий етап дослідження. Основні напрямки збору інформації в політичних дослідженнях. Вимоги до наукової інформації. Первинна та вторинна наукова інформація. Етапи отримання наукової інформації. Джерела та засоби збору вторинної наукової інформації. Технології і вимоги до обробки зібраної наукової інформації. Вимоги та способи побудови огляду наукової літератури. Формулювання висновків відповідно до завдань політичного дослідження.

Основні поняття: методологія, метод, методологічний підхід, політичне дослідження, вибір теми, мета політичного дослідження, завдання політичного дослідження, робоча гіпотеза політичного дослідження, висновки політичного дослідження.

Тема 2. Системний і структурно-функціональний підходи як теоретико-методологічна основа політичних досліджень

Системний підхід і системний аналіз. Переваги й недоліки системного аналізу. Системний підхід Т. Парсонса, системний аналіз і модель політичної системи Д. Істона, структурно-функціональний підхід Г. Алмонда, інформаційно-кібернетична модель К. Дойча, зовнішньополітичний аспект функціонування політичної системи у концепції Г. Пауелла й М. Каплана. Використання системного і структурно-функціонального підходи в дослідженні політичних інститутів та процесів.

Основні поняття: система, політична система, структура політичної системи, функції політичної системи, системний підхід, системний аналіз, структурно-функціональний підхід.

Тема 3. Біхевіоралізм та постбіхевіоралізм як теоретико-методологічна основа політичних досліджень

Суть і розмежування понять «біхевіоризм» і «біхевіоралізм». Біхевіоральний підхід Г. Воллеса, А. Бентлі, Ч. Меріама, Д. Б. Трумена, Р. Даля, Д. Істона, Е. М. Кіркпартіка, Х. Еулау. Причини постбіхевіоральної революції в політичній науці. Особливості застосування теорії раціонального вибору в політичних дослідженнях.

Основні поняття: біхевіоризм, біхевіоралізм, Чиказька школа, верифікація, квантифікація, постбіхевіоральна революція, теорія раціонального вибору, теорема Ерроу, принцип «медіанного виборця», теорія ігор.

Тема 4. Інституціоналізм та неінституціоналізм як теоретико-методологічна основа політичних досліджень

Політичний інститут. Теорія модернізації. Формальні та неформальні інститути в політичній системі. Концепції нового інституціоналізму (неінституціоналізму) Дж. Марча і Й. Олсена, Г. Петерса, Я.-Е. Лейна та С. Ерссона. Різновиди нового інституціоналізму (неінституціоналізму).

Основні поняття: політичний інститут, старий інституціоналізм, новий інституціоналізм (неінституціоналізм), нормативний інституціоналізм, історичний інституціоналізм, інституціоналізм з позицій теорії раціонального вибору, соціологічний, емпіричний інституціоналізм, міжнародний інституціоналізм.

Тема 5. Міждисциплінарний підхід у політичних дослідженнях (частина 1)

Історичний метод в політичних дослідженнях. Контент-аналіз, івент-аналіз. Опитування, анкетування, інтерв'ювання, метод фокус-груп, спостереження. порівняльний метод, метод вивчення окремого випадку, бінарний аналіз, порівняння подібних і контрастних країн.

Основні поняття: міждисциплінарний підхід, історичний метод, опитування, анкетування, інтерв'ювання, метод фокус-груп, спостереження, метод порівняльного аналізу.

Тема 6. Міждисциплінарний підхід у політичних дослідженнях (частина 2)

Статистичні методи обробки результатів політичного дослідження. Специфіка та різновиди методів експертних оцінок. Метод моделювання та його різновиди.

Основні поняття: метод мозкового штурму, метод Дельфі емпіричне моделювання, нормативне моделювання, лінійне моделювання, нелінійне моделювання, структурне моделювання, когнітивне моделювання кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, регресійний аналіз, кластер-аналіз, дискримінантний аналіз, факторний аналіз.

Змістовий модуль 2. Різновиди й методологічні особливості навчально-наукових політичних досліджень студентів

Тема 7. Методологічні особливості політичних досліджень в рамках курсової, бакалаврської та магістерської робіт

Вимоги до написання курсової роботи. Етапи написання курсової роботи. Методика підготовки бакалаврської (дипломної роботи). Формальні й змістовні вимоги до магістерської роботи. Підготовка і захист магістерської роботи.

Основні поняття: курсова робота, бакалаврська (дипломна) робота, магістерська робота, робоча гіпотеза, кваліфікаційне дослідження, академічна доброчесність, плагіат, самоплагіат, фальсифікація.

Тема 8. Методологічні особливості політичних досліджень в рамках наукових статей і тез доповідей

Методика підготовки та оформлення наукових публікацій. Наукові публікації як шлях оприлюднення та фіксації особистого внеску в розвиток науки. Різновиди наукових публікацій. Вимоги до написання наукових статей. Основні етапи написання наукової статті. Особливості наукових доповідей. Доповідь як спосіб донесення до наукової громадськості результатів досліджень. Тези наукової доповіді як етап підготовки доповіді на конференції, симпозіумі тощо.

Основні поняття: наукова стаття, тези наукової доповіді, академічна доброчесність, плагіат, самоплагіат, фальсифікація.

6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література

Змістовий модуль 1. Методологічна основа політичних досліджень

Тема 1. Методологічна основа, принципи і структура політичних досліджень (2 год.)

1. Методологічні підходи в політичній науці.
2. Принципи й етапи політичного дослідження.
3. Вибір теми, мета, завдання, об'єкт, предмет і робоча гіпотеза дослідження як чинники формування методологічної основи дослідження.
4. Збір та опрацювання наукової інформації для політичного дослідження.
5. Формулювання висновків політичного дослідження.

Основні поняття: методологія, метод, методологічний підхід, політичне дослідження, вибір теми, мета політичного дослідження, завдання політичного дослідження, робоча гіпотеза політичного дослідження, висновки політичного дослідження.

Література:

1. Громадська Н. Методологія політичного аналізу: методичні рекомендації. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с.
2. Доцяк І. Методика і техніка політичних досліджень: навчально-методичний посібник для студентів. Напрямок підготовки 052 «Політологія». Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2017. 38 с.
3. Hassan M., Lukman A. The Significance of Political Theory in the Contemporary Political Discourse: Exploring the Methodological Hardcore of the Political Science. *Journal of Humanities and Social Science*. 2019. Vol. 17. No. 4. P. 62–91.
4. Schedler A., Mudde C. Data Usage in Quantitative Comparative Politics. *Political Research Quarterly*. 2010. Vol. 63. No. 2. P. 417–433.

Тема 2. Системний і структурно-функціональний підходи як теоретико-методологічна основа політичних досліджень (2 год.)

1. Еволюція системного підходу в політичній науці.
2. Особливості застосування системного підходу в політичних дослідженнях.
3. Еволюція структурно-функціонального підходу в політичній науці.
4. Специфіка застосування структурно-функціонального підходу в політичних дослідженнях.

Основні поняття: система, політична система, структура політичної системи, функції політичної системи, системний підхід, системний аналіз, структурно-функціональний підхід.

Література:

1. Бевз Т. Політична система суспільства: теоретичні й практичні аспекти на прикладі України. *Наукові записки інституту політичних і етнонаціональних досліджень*. 2002. Вип. 18. С. 5–18.
2. Неліпа Д. Системний аналіз в політології: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
3. Неліпа Д. Специфіка системного аналізу як методу політології. *Політичний менеджмент*. 2011. № 3. С. 43–51.
4. Рубанов В. Системна сутність політичного аналізу. *Політичний менеджмент*. 2010. № 4. С. 42–52.

Тема 3. Біхевіоралізм та постбіхевіоралізм як теоретико-методологічна основа політичних досліджень (2 год.)

1. Принципи та особливості застосування біхевіоралізму в політичній науці.
2. Чинники й наслідки постбіхевіоральної революції в політичній науці.
3. Специфіка застосування теорії раціонального вибору в політичних дослідженнях.

Основні поняття: біхевіоризм, біхевіоралізм, Чиказька школа, верифікація, квантифікація, постбіхевіоральна революція, теорія раціонального вибору, теорема Ерроу, принцип «медіанного виборця», теорія ігор.

Література:

1. Яковлев Д. Підхід раціонального вибору в дослідженні міжнародних відносин. *Наукові праці. Політологія*. 2014. Т. 228. № 216. С.65–68.
2. Berkenpas J. The Behavioral Revolution in Contemporary Political Science: Narrative, Identity, Mythology: A dissertation. Western Michigan University, 2016. 376 p.
3. Berndtson E. Political Science in the Era of Post-Behavioralism. The Need for Self-Reflection. *Scandinavian Political Studies*. 2008. Vol. 10. P. 173–184.
4. Eulau H. Behavioralism in Political Science. London; New York: Routledge, 2011. 170 p.
5. Ghosh L. K. Post-behaviouralism: A New Revolution in Political Science. *UGC Approved Journal*. 2018. Vol. 8. No. 2. URL: <http://oldror.lbp.world/UploadedData/6433.pdf>.
6. Hafner-Burton E., Haggard S., Lake D., Victor D. The Behavioral Revolution and International Relations. *International Organization*. 2017. Vol. 71. S. S1. P. S1–S31.

Тема 4. Інституціоналізм та неоінституціоналізм як теоретико-методологічна основа політичних досліджень (2 год.)

1. Становлення та розвиток інституціонального підходу в політичній науці.
2. Чинники формування, особливості та різновиди неоінституціоналізму як теоретико-методологічної основи політичних досліджень.
3. Специфіка застосування неоінституціоналізму в політичних дослідженнях.

Основні поняття: політичний інститут, старий інституціоналізм, новий інституціоналізм (неоінституціоналізм), нормативний інституціоналізм, історичний інституціоналізм, інституціоналізм з позицій теорії раціонального вибору, соціологічний, емпіричний інституціоналізм, міжнародний інституціоналізм.

Література:

1. Вонсович С. Теорія інституціоналізму: рефлексії ретроспективного дискурсу. *Грані*. 2021. Вип. 24. № 9. С. 55–64.
2. Романюк А. Новий інституціоналізм та поняття інституту в політичній науці. *Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки»*. 2006. Вип. 9. С. 190–199.
3. Чабанна М. Неоінституційний підхід до аналізу процесу прийняття політичних рішень. *Політичний менеджмент*. 2010. № 2. С. 29–37.
4. Grubovic L. New institutionalism as a new theoretical framework for urban political analysis. *Spatium*. 2004. No. 11. P. 41-47.
5. Hall P., Taylor R. Political Science and the Three New Institutionalisms. *Political Studies*. 1996. Vol. 44. No. 5. P. 936–957.
6. Immergut E. The Theoretical Core of the New Institutionalism. *Politics & Society*. 1998. Vol. 26. No. 1. P. 5–34.
7. Peters G. Institutional Theory in Political Science: The New Institutionalism. London; New York: Pinter, 1999. 183 p.

Тема 5. Міждисциплінарний підхід у політичних дослідженнях (частина 1) (2 год.)

1. Історичний метод у політичних дослідженнях
2. Соціологічні методи в політичних дослідженнях.
3. Порівняльний метод в політичних дослідженнях.

Основні поняття: міждисциплінарний підхід, історичний метод, опитування, анкетування, інтерв'ювання, метод фокус-груп, спостереження, метод порівняльного аналізу.

Література:

1. Бондар В., Яковлева М. Можливості застосування якісних методів у дослідженні процесів інституційної трансформації. *Наукові записки НАУКМА. Серія. Соціологічні науки*. 2008. Т. 83. С. 3–8.
2. Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях. *Політичний менеджмент*. 2006. № 5. С. 3–17.
3. Стегній О. Соціологічні підходи до вивчення типів політичної культури. *Український соціум*. 2015. № 2. С. 26–35.
4. Ellinas A. The Interview Method in Comparative Politics: The Process of Interviewing Far-Right Actors. *Government and Opposition*. 2021. DOI:10.1017/gov.2021.58.
5. Lichbach I., Zuckerman A. *Comparative Politics: Rationality, Culture, and Structure*. New York: Cambridge University Press, 2008. P. 117–133.
6. Schedler A., Mudde C. Data Usage in Quantitative Comparative Politics. *Political Research Quarterly*. 2010. Vol. 63. No. 2. P. 417–433.

Тема 6. Міждисциплінарний підхід у політичних дослідженнях (частина 2) (2 год.)

1. Методи експертних оцінок в політичних дослідженнях.
2. Статистичні методи в політичних дослідженнях.
3. Метод моделювання в політичних дослідженнях.

Основні поняття: метод мозкового штурму, метод Дельфі емпіричне моделювання, нормативне моделювання, лінійне моделювання, нелінійне моделювання, структурне моделювання, когнітивне моделювання кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, регресійний аналіз, кластер-аналіз, дискримінантний аналіз, факторний аналіз.

Література:

1. Ключев К. Застосування математичного моделювання в дослідженні політичних конфліктів. *Політикус*. 2016. Вип. 2. С. 81–84.
2. Ковальчук О. Математичне моделювання і прогнозування в міжнародних відносинах. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 423 с.
3. Наумік К., Коваль Т. Регіональна соціально-економічна політика. Статистичні методи в державному управлінні: навчальний посібник. Х.: Вид-во ХНЕУ, 2012. 148 с

Змістовий модуль 2. Різновиди й методологічні особливості навчально-наукових політичних досліджень студентів

Тема 7. Методологічні особливості політичних досліджень в рамках курсової, бакалаврської та магістерської робіт (2 год.)

1. Курсова робота: вимоги, особливості написання та захисту.
2. Бакалаврська (дипломна) робота як кваліфікаційне дослідження.
3. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження.

Основні поняття: курсова робота, бакалаврська (дипломна) робота, магістерська робота, робоча гіпотеза, кваліфікаційне дослідження, академічна доброчесність, плагіат, самоплагіат, фальсифікація.

Література:

1. Важинський С., Щербак Т. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
2. Вегеш М., Остапець Ю. Як писати наукову роботу (методичні рекомендації по написанню курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт для студентів-політологів). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2003. 62 с.
3. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. К: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
4. Van Evera S. Helpful Hints on Writing a Political Science Dissertation // Van Evera S. Guide to Methods for Students of Political Science. Ithaca, NY: Cornell University Press, 2016. P. 97–114.

Тема 8. Методологічні особливості політичних досліджень в рамках наукових статей і тез доповідей (2 год.)

1. Методика підготовки та оформлення наукових публікацій.
2. Вимоги до написання наукових статей та тез доповідей.
3. Основні етапи написання наукової статті та тез доповідей.

Основні поняття: наукова стаття, тези наукової доповіді, академічна доброчесність, плагіат, самоплагіат, фальсифікація.

Література:

1. Важинський С., Щербак Т. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
2. Вегеш М., Остапець Ю. Як писати наукову роботу (методичні рекомендації по написанню курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт для студентів-політологів). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2003. 62 с.
3. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. К: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологічна основа, принципи і структура політичних досліджень	5
2	Системний і структурно-функціональний підходи як теоретико-методологічна основа політичних досліджень	5
3	Біхевіоралізм та постбіхевіоралізм як теоретико-методологічна основа політичних досліджень	8
4	Інституціоналізм та неоінституціоналізм як теоретико-методологічна основа політичних досліджень	8
5	Міждисциплінарний підхід у політичних дослідженнях (частина 1)	8
6	Міждисциплінарний підхід у політичних дослідженнях (частина 2)	8
7	Методологічні особливості політичних досліджень в рамках курсової, бакалаврської та магістерської робіт	8
8	Методологічні особливості політичних досліджень в рамках наукових статей і тез доповідей	8
Разом		58

8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Також передбачено проектно-орієнтоване навчання, дискусії, аналіз статистичних баз даних. На семінарських заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, інтерактивний методи тощо. У рамках самостійної роботи застосовуються дослідницькі методи.

Оцінка знань, умінь і практичних навиків студента з курсу «Методологія політичних досліджень» здійснюється за 100-бальною шкалою.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30);
- контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20);
- екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).

Поточний контроль знань студентів проводять за трьома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента впродовж семестру;
- контроль за виконанням модульних завдань/контрольних замірів;
- контроль за виконанням завдань самостійного опрацювання.

При контролі систематичності й активності роботи студентів оцінці підлягають:

- самостійна робота студентів;
- відвідування й активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу.

Поточний контроль успішності здійснюється за п'ятибальною шкалою: «5» – відмінно, «4» – добре, «3» – задовільно, «2» – доповнення, «1» – коментарі (участь у дискусії).

Контроль знань за результатами вивчення змістового модуля оцінюється в 10 балів. Форма підсумкового контролю – екзамен у комбінованій (усній і тестовій) формі в кінці семестру.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів із дисципліни, котра завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів. На іспиті студент теж може отримати 50 балів.

Поточний контроль та самостійна робота						Сума	Екзамен
Змістовий модуль 1						50	50
1	2	3	4	5	6		

1, 2 ... 6 – теми семінарських занять у рамках змістовного модуля.

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	Відмінно
4 (добре)	81-89	B	Дуже добре
	71-80	C	Добре
3 (задовільно)	61-70	D	Задовільно
	51-60	E	Достатньо
2 (незадовільно)	25-50	FX	Незадовільно
	0-24	F	Незадовільно без права перездачі

10. Контрольні питання для підсумкового контролю (екзамену)

1. Методологічні підходи в політичній науці.
2. Принципи й етапи політичного дослідження.
3. Вибір теми, мета, завдання, об'єкт, предмет і робоча гіпотеза дослідження як чинники формування методологічної основи дослідження.
4. Збір та опрацювання наукової інформації для політичного дослідження.
5. Формулювання висновків та оприлюднення результатів політичного дослідження.
6. Еволюція системного підходу в політичній науці.
7. Особливості застосування системного підходу в політичних дослідженнях.
8. Еволюція структурно-функціонального підходу в політичній науці.
9. Специфіка застосування структурно-функціонального підходу в політичних дослідженнях.

10. Принципи та особливості застосування біхевіоралізму в політичній науці.
11. Чинники й наслідки постбіхевіоральної революції в політичній науці.
12. Специфіка застосування теорії раціонального вибору в політичних дослідженнях.
13. Становлення та розвиток інституціонального підходу в політичній науці.
14. Чинники формування, особливості та різновиди неоінституціоналізму як теоретико-методологічної основи політичних досліджень.
15. Специфіка застосування неоінституціоналізму в політичних дослідженнях.
16. Становлення та розвиток інституціонального підходу в політичній науці.
17. Чинники формування, особливості та різновиди неоінституціоналізму як теоретико-методологічної основи політичних досліджень.
18. Специфіка застосування неоінституціоналізму в політичних дослідженнях.
19. Методи експертних оцінок в політичних дослідженнях.
20. Статистичні методи в політичних дослідженнях.
21. Метод моделювання в політичних дослідженнях.
22. Курсова робота: вимоги, особливості написання та захисту.
23. Бакалаврська (дипломна) робота як кваліфікаційне дослідження.
24. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження.
25. Методика підготовки та оформлення наукових публікацій.
26. Вимоги до написання наукових статей та тез доповідей.
27. Основні етапи написання наукової статті та тез доповідей.